

GENERAL UÇTU

Mehmet Zaman Saçlıoğlu 1955 yılında Bursa'da doğdu, TED Ankara Koleji'nden 1973'te, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan 1977'de mezun oldu. Ege Üniversitesinde asistan olarak 4 yıl, daha sonra Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Sanatlar Fakültesinde doçent ve profesör olarak 26 yıl çalıştı. Bu arada, Belçika Gent Kraliyet Akademisi ve Avustralya Wollongong Üniversitelerinde kısa dönem öğretim üyeliği yaptı; sanat ve tasarım alanında çeşitli sergilere katıldı, konferanslar verdi, yazılar yazdı. 1985'ten bu yana birçok edebiyat dergisinde şiirleri, öyküleri ve yazıları, yabancı antolojilerde öyküleri yer alan Saçlıoğlu'nun eserleri 1993'te Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne, 1994'te Sait Faik Hikâye Armağanı'na, 1998'de Milliyet Haldun Taner Öykü Ödülü'ne, 2014'te Yunus Nadi Roman Ödülü'ne layık görüldü; dile gösterdiği özen nedeniyle 2012'de Dil Derneği Onur Ödülü verildi.

Kitapları: *Günden Önce* (şiir, 1985), *Yaz Evi* (öykü, 1994), *Beş Ada* (öykü, 1997), *Rüzgâr Geri Getirirse* (öykü, 2002), *Sarkaç* (şiir, 2002), *Adan Z'ye Melih Cevdet Anday* (inceleme, 2003), *Güneş Umuttan Şimdi Doğar* (söyleşi, 2004), *Sur ve Gölge* (öykü, 2009), *İki ve Keçi* (novella, 2011), *General Uçtu* (roman, 2014), *Kader Yıldızı* (1. Cilt) *Pars* (roman, 2017), *Bir Gün* (öykü, 2020), *Saatın Arka Yüzü* (deneme, 2022).

Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun
YKY'deki kitapları:

Rüzgâr Geri Getirirse (2023)
Yaz Evi (2023)
General Uçtu (2025)

MEHMET ZAMAN SAÇLIOĞLU

General Uçtu

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

General Uçtu

Uyanırken önce soluğunu hissetti yaşlı adam. Sonra burnundaki kaşındıran, canını acıtan hortumu... Gözlerini halsizce araladı. Soluğu yetmiyordu. Canı göğsünde tutsak gibiydi. Daha derin çekmeye çalıştı hortumdan gelen ruhsuz havayı.

Gözlerini sanki çevresini değil, odadaki havayı görmek için iyice açtı; görebildiği en uzak yere kadar olan havayı... Oysa yalnızca burnunun birkaç santim önündekini soluyabiliyor gibiydi. Yetmiyordu; soluğu yetmiyordu. Kendisini çaresiz hissediyor, her soluk alma çabasında kalbi daha çok çarpıyordu. En istemediği ölüm buydu. Bir kalp krizi götürseydi onu, beyin kanaması, otomobil kazası, hatta...

“Murat,” dedi birden yüksek sesle. Daralmış solukların arasında yardım istercesine, kendisine yüksek gibi gelen, ama biraz ilerideki hemşirenin güçlükle duyduğu sesle. İnler gibi yineledi sonra:

“Murat...”

Ara yoğun bakımın yeşil giysileri içindeki hemşire yanına geldi, gülümseyerek sordu:

“İyi uyudunuz Harun Bey, her şey yolunda. Bir isteğiniz var mı?”

“Nefes alamıyorum...”

Hemşire uzandı, başucundaki bir düğmeyi çevirerek oksijeni artırdı:

“Telaşlanmayın, şimdi geçecek,” dedi elini alnına koyarken. Birkaç derin soluktan sonra biraz rahatlamıştı adam. Kurumuş dudaklarını yaladı:

“Çantam nerede?” dedi güçlükle.

Hemşire yanıtladı:

“Merak etmeyin, çocuklarınız dışarıda. Eşyalarınız da onlarda.”

“Eşyalar denmez, eşya zaten çoğul...” diye düzeltti, sık solukların arasında. Hemşire güldü, yanağını okşadı:

“Peki, bundan sonra öyle derim Harun Amcacığım.”

“Ne kadar zamandır uyuyorum kızım?” diye sordu bu kez, gözü karşı duvardaki saate giderken; ama bir şey düşünemedi. Ne zaman uykuya daldığını, kaç zamandır bu yatakta yattığını, hiçbir

şey düşünemedi. Hemşirenin yanıtının da önemi yoktu aslında. Bir soru sorması gerekiyordu yalnızca. Soluğunun yetersizliğinin verdiği telaşa karşın, yüreğinin derinlerindeki, kendisiyle ilgilenen birine kayıtsız kalmama alışkanlığı ona bu soruyu sordurmuştu.

“Beş saate yakın Harun Amca, ama sen yine uyu, konuşup da kendini yorma,” dedi kız.

Hangi gündeyiz acaba diye geçirdi içinden Harun Bey. Bitkinlikten, bu cümleyi yüksek sesle söyleyemedi. Soluğu daha azalır gibi oldu, elini salladı burnuna doğru. Hemşire anladı, biraz daha açtı oksijeni. Yüzündeki gülümsemeyi bozmadan yine okşadı yaşlı adamın yanağını; ıslak mendil kutusundan bir mendil çekip aldı, terlemiş alnını sildi ferahlasın diye. Adam, gülümsemeye çalıştı derin soluklar arasında. Hemşire, teşekkür ettiğini anladı bu bakışlardan.

“Bir şey değil amcacığım, konuşma...” dedi sevgiyle.

“Kızmadın değil mi eşyaya?” dedi Harun Bey güçlkle.

Elini dudaklarına götürdü kız, sus işareti yaptı, fısıltıyla: “Kızmadım,” dedi uzaklaşırken.

Bu kez içinden seslendi adam uzaklara, çok uzaklara:

“Murat...”

Dudaklarından çıkmayan sesi bir rüzgâr gibi ruhunun derinliklerini dolaştı, eski zamanların görüntülerinden geçti, belleğinin fotoğrafları arasında, yüzü hep yirmi yaşlarında kalmış bir delikanlının gözlerini açmasına neden oldu. Yorgunluk, yaşlı adamı uykuya yuvarlarken, çakmak çakmak bakan, içi heyecan, merak, sevgi, tutku dolu bir çift kahverengi göz, Harun Bey’in girmeye başladığı düşte sonuna dek açıldı.

BEKLEME SALONU

Ara yoğun bakımın önündeki bekleme salonunda, birbirine yaslanmış orta yaşlı iki kadın, bir erkek, kadınlardan birinin dizine başını koymuş dokuz-on yaşlarında bir oğlan çocuğu sessizce bekliyorlardı. Yorgundular. Gözleri boş bakıyordu. Elden bir şey gelmeden oturmanın, aciz kalmanın verdiği teslimiyet sarmıştı dördünü de. Ne söyleyeceklerini bilmiyorlardı. Ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını...

Salondaki en belirgin hareket, kadınlardan birinin çocuğun saçlarını tekdüze okşamasıydı. Halasının, saçlarını tararcasına yinelenen bu hareketi çocuğu gevşetmiyordu. Akli dedesindeydi. Babaannesinin ölümünde küçüktü, anımsamıyordu bir şey. Bu ölüm –ki artık bekleniyordu– onun yüreğini yakacaktı. İçinde şimdiden bir özlem duyuyordu. Evlerindeki yatakta, dedesinin koynunda dinlediği öyküleri, anıları, o rahat, sevgiyle sarmalanmış anları özlüyordu. Bu yaşında, zamanın gidenleri getirmeyeceğini, alıp daha da uzağa atacağını duyumsuyordu. İçindeki acının asıl bu gerçeğe karşılaşmaktan kaynaklandığını bilmiyordu; yalnızca göğsünde bir yeri acıyordu ve acı tüm bedenini sarıyordu.

Karısının omzuna yaşlı başını rahatsız etmekten korkarcasına kıpırtısız, gözleri karşıdaki demir ayaklı sandalyenin lekeli, kırmızı kumaşına dalmış, bir eliyle ötekini farkında olmadan sıkkan, parmaklarıyla oynayan orta yaşlı adam bir şey düşünmüyor gibiydi. Oysa birkaç dakika önce, gözleri o sandalyeye takılı kalmadan hemen önce, bu kırmızı sandalyelerde bugüne dek kim bilir kaç acılı insanın oturduğunu, yoğun bakımdaki yakınlarını beklediğini, kaçının aldıkları kötü haberlerle gözleri yaşlı, kaçının sevinç içinde müjdeyi yakınlarına yetiştirmek üzere bu odadan çıktıklarını düşünmüştü.

Yüksel, elini yeğeninin başından çekmeden yorgun, bezgin bir sesle:

“Ömer, doktoru bulsak da ne olup bitiyor öğrensek. İki saattir bir ses yok. Ne bir hemşire geldi ne doktor,” dedi.

Şöyle bir kıpırdandı adam. Gözlerini sandalyelerden alıp ablasının gözlerine yerleştirdi. Karısının başını omzundan çekmesini bekledi kısa bir an. Tomris, uzun zamandır aynı durumda kalmış, tutulmak üzere olan boynunu açmak için doğruldu, başını birkaç kez iki yana çevirdi, sağa sola eğdi, dudaklarının arasından oğluna:

“Halanı yorma Deniz,” dedi.

Bu laf olsun diye söylenmiş söze Yüksel kısa bir yanıt verdi:

“Yormuyor, bari çocuk biraz dinlensin. Keşke getirmeseydik...”

Sonra elini çocuğun yanağına küçük küçük vurarak sordu:

“Çok mu yoruldu Okyanus?”

Çocuk doğrulup halasına sarıldı, “Hı hı,” dedi sadece, evet anlamında.

Okyanus...

Harun Bey kimi zaman Deniz'e takılmak için böyle derdi. Bu sözün, ruhunda sonsuzluğu çağrıştırdığını, kendisinin ve ailesinin geleceğini bu duyguyla birleştirdiğini, torununa sıkı sıkı sarılıp saçlarının kokusunu içine çekerken "Deniz'im benim, Okyanus'um," demesinden anlamak güç değildi.

Ömer ayağa kalktı, ellerini beline koyup sırtını gerdi, omuzlarını çevirdi. O zaman hepsi uzunca bir süredir aynı durumda oturduklarını, kollarının bacaklarının hareketsiz kaldığını fark ederek gerindiler, oturuşlarını değiştirdiler.

Ömer:

"Burası da çok mu havasız, nedir?" diye söylendi sıkıntıyla, sonra Yüksel'e:

"Bulabilecek miyiz doktoru bakalım," dedi umutsuzca. Yanıt beklemeden sürdürdü konuşmasını:

"Tanzer de nerede kaldı? Güya yarım saate gelecekti..."

Bulundukları bekleme salonunun cam kapısını açıp karşıdaki yoğun bakım yazılı, arkasını göstermeyen buz yeşili geniş cam kapının önüne gitti. Rahatsız etmekten çekinir gibi kısaca dokundu zile.

Tomris, Yüksel ve Deniz dikkatle bakıyorlardı Ömer'e bekleme salonundan. Çok geçmedi, kapı açıldı. Hemşire Ömer'e, Ömer de hemşireye bir şeyler söyledi, hemşire başını iki yana salladı, gülümsedi, birkaç cümle daha konuştular, hemşirenin hoşça kalın sözünü dudaklarından okudu Yüksel, nazıkçe kapıyı kapamasından hemen önce.

Ömer, bekleme salonuna döndü, oturdukları kanepenin öteki ucunda duran çantasına doğru yürürken kadınlara bakmadan konuştu:

"Aynı vaziyette. İlaçlara devam... Sakinleşmiş... Vücut kendisini toparlarsa odaya alacaklarmış, ama onlar da nasıl gelişeceğini bilmiyorlar durumun. 'Dua edin, gidin uyuyun, gerekirse ben size telefon ederim' dedi kız."

"Siz gidin ben bekleyeyim," dedi Yüksel, ama gözlerinden yorgunluk akıyordu.

"Yürü abla, seni burada bırakmam," diye karşı koydu Ömer. "Bize gideceğiz. Sen hepimizden çok yoruldu. Belki yarın daha zor bir gün olacak. Hepimiz dinlenelim. Nasıl olsa elimizden bir şey gelmiyor, burada boşuna oturuyoruz, bari Tanzer'i arayayım da bize gelsin."

Yüksel, isteksizce yoğun bakımın kapısına doğru yürüdü. Ellerini yan yana getirip dua etmeye başladı. Tomris de hemen görümcesinin yanına gitti.

Ömer şaka yollu:

“Sonunda imana geldiniz işte,” dedi, ama ikisi de yanıt vermedi.

Tenha ve loş koridorlardan geçip binadan çıktılar. Ömer, arkadan yürüyor, cep telefonundan Tanzer’le konuşuyordu.

DELİRİUM

İki ay kadar önceydi. Yazın başında nereden geldiyse bir grip yapışmıştı Harun Bey’e. Uzun yıllardır KOAH’ın yanı sıra kalp yetmezliği de çeken yaşlı adamı tehlikeli biçimde sarsmıştı hastalık. Yüksel, babasının ateşi yükselince hastaneye götürmek zorunda kalmıştı. Üç gün yatmıştı ciddi bir biçimde izlenerek. Yüksel birkaç kez girebilmişti babasının yanına bu süre içinde.

İlk gece, ateşi henüz yüksekken kâbuslar görmüştü Harun Bey. Uykuyla uyanıklık arasında geçen saatlerde neyin gerçek neyin hayal olduğunu anlayamamıştı. Doktor ertesi sabah bir sözcükle açıklamıştı olan biteni Yüksel’e. “Delirium...”

Düşünde Murat’ı görmüştü o gece. Murat, üniversitedeki gibiydi. Üstünde parkası, komando pantolonu, asker postalları, elinde kitaplarıyla duruyordu. Yine o muzip bakış vardı yüzünde. Harun Bey elini uzattı, Murat’ın boynuna dokundu. Murat başını kaldırdı, babası boynunu görebilsin diye.

“Hiç iz kalmamış,” dedi Harun Bey sevinçle.

“Çok zaman geçti baba,” diye yanıtladı oğlu. Yeniden sarıldılar birbirlerine.

Dişlerini sıkarak sordu Harun Bey:

“Nerede o ip?”

“Attım baba, ne yapacaksın ki?”

“O deyyusu asacağım onunla,” dedi yaşlı adam nefret içinde. “Seni ve başkalarını astığı o ipleri birbirine ekleyeceğim, Boğaz Köprüsü’nden sallandıracağım onu”. Gözyaşları arasında, söylediğine kendisi de gülerек oğlunu öpüp duruyordu.

“Aslan babam,” dedi dalga geçercesine Murat, babasını sıkıca sararken. Alaycı, kararlı, sevgi doluydu oğlu. Öylece sarılı kaldı,

soluğunun yettiği kadar. Birden her yer karardı; uzakta bir darağacı belirdi. Birileri Murat'ı Harun Bey'in kollarından söküp aldı. Murat karanlıkta, boşlukta asılı kaldı. Darağacı ona doğru yaklaşıyordu. Harun Bey, darağacından önce onu yakalamaya çalışıyor, ama tam eli değecekken Murat biraz daha uzaklaşıyordu. Harun Bey'in soluksuz, hareketsiz kaldığı bir anda, hızla darağacına doğru çekildi. Murat, büyüyen ipin içinden geçti ve sonsuz karanlıkta sanki dipsiz bir kuyuya düşer gibi kendi çevresinde dönerek, hızla küçülerek yitip gitti. Bir kez daha elinden alınmıştı oğlu.

Defalarca Murat'ına kavuştu ve ayrıldı o gece Harun Bey. Sonraki iki günüyse bir durgunluk içinde, gördüğü karabasanların etkisinde geçirdi. Hastaneden çıktıktan sonra da bu durumu sürdürdü. Yüksel babasındaki değişikliğe bir anlam veremiyordu. Konuşmak istemiyordu Harun Bey; sanki yaşama sevincini iyice yitirmişti, ta ki kendisini ve Yüksel'i ısrarla Marmaris'teki evlerine çağıran Ömer'le eşi Tomris'e geliyoruz diyene kadar.

“Belki oranın havası bana iyi gelir, açılırım. Ömer'i ara da geleceğimizi söyle bari kızım,” demişti Yüksel'e bir sabah. Çocuklar hem sevinmiş hem şaşırmışlardı bu değişikliğe. Münevver Hanım'ın ölümünden sonra bir kez olsun evden çıkıp da ne Ömerlere ne Olcaylara gece kalmaya gitmişti babaları.

Marmaris, gerçekten de iyi gelmişti yaşlı adama. Ömerlerin klimayla serinletilmiş, nemsiz evlerinde Harun Bey kendine geldi; soluması biraz düzene girdi. Akşam saatlerinde küçük gezintiler yapıyor, gazete kitap okuyarak, televizyon izleyerek geçiriyordu zamanını.

Bir gün, öğle uykusundan kalkınca hazırlandı, dışarı çıktı. Çocuklar evde yoklardı. Birkaç saat sonra da Ömer'in cep telefonu çaldı. Arkadaşı Tanzer, babasının devlet hastanesinin acil servisinde olduğunu ama telaşlanmamasını söylüyordu. Hemen toparlandı, ablası Yüksel'i ve oğlu Deniz'i evden aldı. Onlar hastaneye vardıklarında babaları İstanbul'da olduğu gibi ara yoğun bakıma yatırılmıştı. İki saat sonra da karısı Tomris eczaneyi kapatıp gelmişti.

HARUN BEY

Harun Bey çocukluğunu anımsamak istese de aklına ne bir görüntü geliyordu, ne bir ses, ne bir anı... İlkokul öncesinden birkaç sahneyi

ancak anımsayabiliyordu. Oysa Münevver Hanım neredeyse anasının karnından çıktığı günü bile anlatabilirdi. Çok düşünmüştü Harun Bey bu unutkanlığın nedenlerini. Acaba çok mu mutsuzdum da beynim sildi o günleri, demişti bir gün. Sonra vazgeçmişti anımsamaya çalışmaktan. Burdur'un bir köyünde büyümüş, altı yaşında okula başlamıştı. O günlerde şanslı bir çocuk olduğunu söylerdi herkes. Kışları çevre köylerdeki öğrenciler güç bela okula gelirken, o, ders zilinden beş dakika önce evinden çıkıyor, üç dakika bile yürümeden sınıfta yerini alıyordu. Tüm şansı da bu olmuştu ilkokul bitinceye dek. Ailesi yoksul sayılırdı. Birkaç hayvanları vardı. Biraz unla, pirinçle, şekerle, giysiyle değiş tokuş edecek kadar süt, peynir, yağ elde ediyorlar, geçinip gidiyorlardı, ama hepsi o kadardı işte. Ortaokula gitmeyi aklından geçirmiyordu, ta ki muhtar bir gün babasına gelip Gönen'deki köy enstitüsünden söz edinceye dek. Babası açık düşünceli bir insandı. Harun okusun istiyordu ama kasabaya, ortaokula gönderecek gücü de bulamıyordu. Muhtar, ballandıra ballandıra anlatmıştı okulu:

“Atölyeleri var, çocuklar her şeyi öğreniyorlar. Marangozluk, terzi-lik, ne ararsan... Üstelik yatılı... Okul binasını bile kendileri yapmış- lar, ama şimdi devlet büyümüş okulu. Hayvanları, arazileri var, fenni ziraat öğreniyorlar, hayvancılığı bizden iyi biliyorlar. Bir de tiyatro seyrettim, dersten sonraki çalışmalarına beni de aldı öğretmenleri. Yılsonu için tiyatro hazırlıyorlarmış. Vallahi erken gelmişiz dünyaya, bu çocuklar çok bilgili olacaklar,” diye özenerek anlatıyordu.

Tüm aile merakla, hayretle dinlemişlerdi muhtarı. Daha o ak-şam, babası Harun'u bu okula göndermeye karar vermiş, ama pek de belli etmemiş, ertesi gün muhtara giderek okula girme şartını sormuştu. Muhtar da bilmiyordu ama “Niye almasınlar, Harun akıllı çocuk, görünce alırlar,” demişti.

İlkokulu bitirdiği yıl kendisini Gönen Köy Enstitüsü'nde buldu Harun. Önce çok güç gelmişti ailesinden ayrılmak, koğuş gibi bir yatakhane de kalmak. Evinin kokusunu bile özlemişti, ama kısa sürede alıştı. Öğretmenleri iyi insanlardı, öğretmek için canla başla uğraşıyorlardı. Bir anları boş geçmiyordu. Arkadaşları da kendisi gibiydi. Bu açıdan yabancılık çekmemişti. O beş yıl göz açıp ka- payıncaya dek bitti.

Köy enstitüsünde öğrendiklerine, yaptıklarına, anımsadıkça hayret ediyordu Harun Bey. Anılarını en dikkatle dinleyen Deniz'di.